

Het Akkoord van Groningen 2.0

Samen investeren in
kennis en innovatie

GRONINGEN[®]

The Netherlands

city
of
talent

Gemeente Groningen
Hanzehogeschool Groningen

Rijksuniversiteit Groningen
Universitair Medisch Centrum Groningen

Het Akkoord van Groningen 2.0

Samen investeren
in kennis en innovatie

Jacq. Wallage
Burgemeester van Groningen

rijksuniversiteit
groningen

S. Poppema
Voorzitter College van Bestuur
Rijksuniversiteit Groningen

Hanzehogeschool Groningen

H.J. Pijlman
Voorzitter College van Bestuur
Hanzehogeschool Groningen

umcg

L.C. Bruggeman
Voorzitter Raad van Bestuur
Universitair Medisch Centrum Groningen

Voorwoord

De intensieve samenwerking tussen Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen en de stad lijkt vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Grote autonome organisaties moeten samenwerking leren.

Eigenlijk geldt voor de werkwijze van het Akkoord van Groningen het woord van Bertold Brecht: 'Es ist das Einfache das schwer zu machen ist'.

Na vijf jaar samenwerken hernieuwen de partners hun strategische alliantie in het Akkoord van Groningen 2.0, dat hier voor u ligt. Er is grote voortgang geboekt over een breed terrein van samenwerking. Studentenhuisvesting krijgt de komende jaren een betekenisvolle impuls. De partners versterken elkaar in hun internationale contacten. Voor buitenlandse studenten ontwikkelen we gezamenlijk een gastvrij klimaat. De forse investeringen van de kennisinstellingen op Zernike Campus vragen om een nieuwe gezamenlijke inspanning om meer spin-off in werk en bedrijvigheid te organiseren. Tussen Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool Groningen groeit de samenwerking, zodat voor de student één stelsel van hoger onderwijs ontstaat: in Groningen kun je alle kanten op, studeren is er maatwerk.

Het Akkoord 2.0 kenmerkt zich door een nadrukkelijker focus: energie en gezond ouder worden zijn de thema's waaronder zich een breed spectrum aan wetenschappelijke, toegepaste- en maatschappelijke relevante activiteiten schaart.

We presenteren stad en kennisinstellingen gezamenlijk, zo versterken wij elkaar! De City of Talent campagne stelt de kennisintensiteit van de stad centraal, de uitstraling van deze inzet geldt nadrukkelijk voor het hele noorden.

Het geeft, zo vlak voor mijn vertrek als burgemeester, grote voldoening de strategische samenwerking binnen de kennisinstellingen en 'stad' een nieuwe fase in te zien gaan.

Namens de partners van Het Akkoord van Groningen,

Jacq. Wallage,
Burgemeester van Groningen,
Voorzitter van Het Akkoord van Groningen

Samenwerken en elkaar versterken: Akkoord 2.0	4
Groningen kennismetropool in Noordwest-Europa	4
Het Akkoord van Groningen	4
Visie	6
Van Akkoord 1.0 naar 2.0	6
Missie Akkoord 2.0	6
Een scherp profiel: Energie en Healthy Ageing	9
Energie	10
Er ligt al een sterke basis	10
De kennisinstellingen doen mee	10
Ambities	13
Healthy Ageing	16
Er ligt al een sterke basis	16
De kennisinstellingen doen mee	16
Healthy Ageing Netwerk Noord Nederland (HANNN)	19
Groningen kennisstad: de allerbeste voorwaarden scheppen	20
Aantrekkingskracht en uitstraling van stad en regio vergroten	20
Voorwaarden scheppen	20
Programma en projecten Akkoord 2.0	25
Feiten en cijfers	28

Het Akkoord van Groningen 2.0

City of Talent

De concentratie van kennisinstellingen maakt de stad Groningen tot het dynamische centrum van het noorden. Groningen heeft de aantrekkingskracht van een sterke magneet met haar jonge, dynamische bevolking, de uitstekende voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, ICT, wonen en werken. Hier wordt talent opgeleid en komt talent tot bloei. Niet voor niets werd juist de Hanzehogeschool Groningen als enige hogeschool toegelaten tot deelname aan het Siriusprogramma, gericht op het versterken van de getalenteerde student. Met de campagne City of Talent promoten we de stad als kennisstad bij potentiële werknemers, overheden, bedrijven en studenten uit binnen- en buitenland. Door een optimaal vestigingsklimaat te bieden, willen we talent aantrekken, opleiden en langdurig aan de stad binden. Tegelijkertijd willen we als opleider van studenten talent afleveren voor de arbeidsmarkt van Nederland en daarbuiten. Kennis is het belangrijkste exportproduct van de stad Groningen!

Samen werken en elkaar versterken: Akkoord 2.0

Groningen kennismetropool in Noordwest-Europa

Groningen is een kennismetropool in Noordwest-Europa. Er zijn maar weinig steden in deze Europese regio waar zoveel gerenommeerde grote kennisinstellingen zo dicht bij elkaar zitten. De Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen zijn samen goed voor 50.000 studenten. Daarnaast studeren er 26.000 MBO-studenten in de stad.

De studenten aan de Hanzehogeschool Groningen en de Rijksuniversiteit, van wie één op de tien uit het buitenland afkomstig is, volgen een van de vele bachelor- en masteropleidingen die voor een substantieel deel Engelstalig worden aangeboden. Er werken in totaal meer dan 5.000 onderzoekers en docenten en nog eens vele duizenden mensen in kennisgerelateerde en ondersteunende functies aan de Groningse kennisinstellingen.

De aanwezigheid van deze unieke combinatie van topvoorzieningen op het gebied van kennis maakt de stad tot een internationaal centrum van kennisontwikkeling.

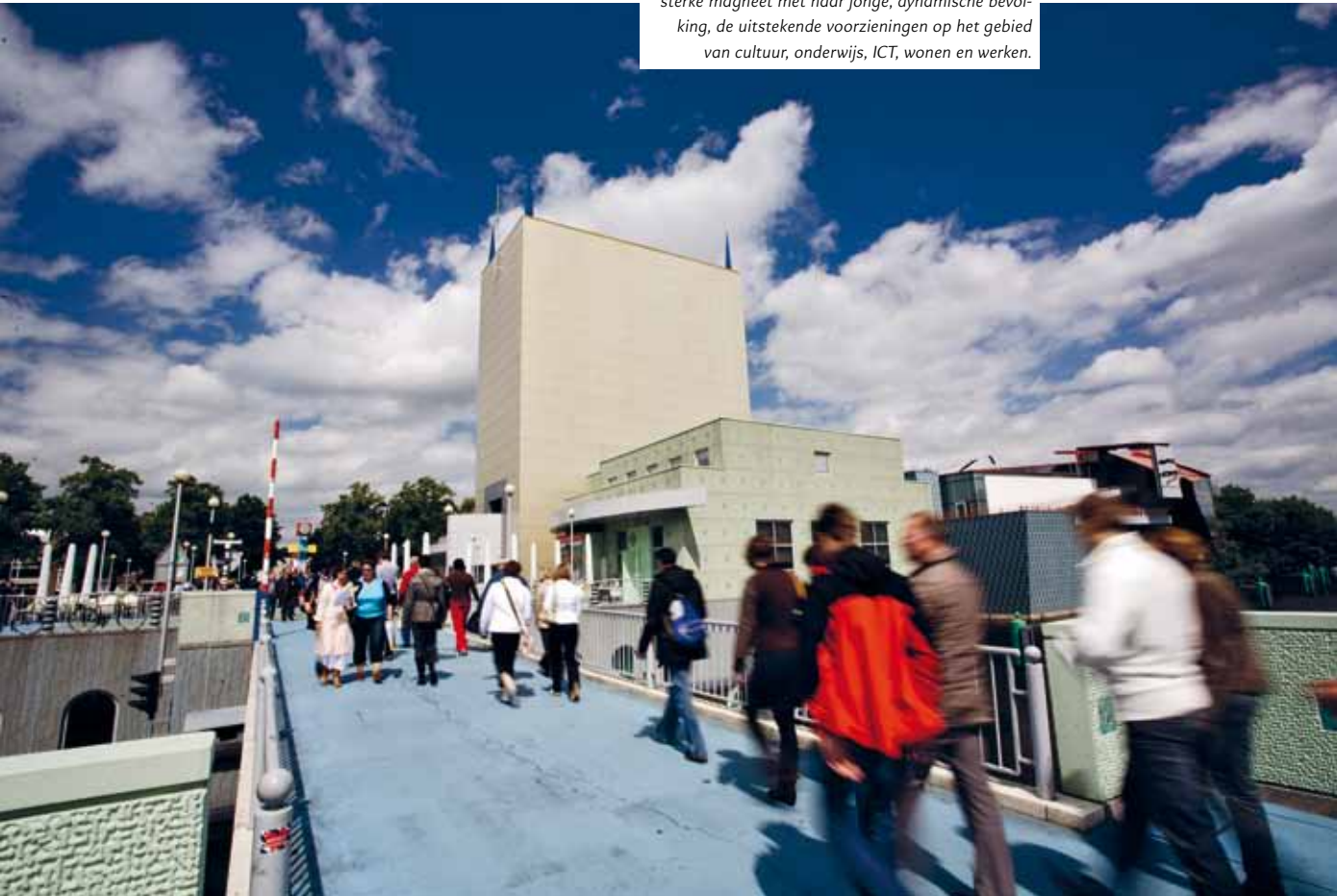
De stad Groningen functioneert als trekker en als drager van de noordelijke regio en als motor van het noorden. Samen met Assen vormt Groningen één van de zes nationaal stedelijke netwerken die zijn aangewezen door het Rijk. Deze netwerken hebben op nationale schaal betekenis voor de economie, cultuur en kennis. Het stedelijk netwerk Groningen-Assen is tevens de drijvende kracht achter de regionale economie. Met instellingen, bedrijven en overheden in heel Noord-Nederland wordt intensief samengewerkt aan werkgelegenheid, bereikbaarheid, gezondheidszorg, onderwijs en opleidingen, sociale samenhang en culturele voorzieningen.

Het Akkoord van Groningen

Het Akkoord van Groningen is het strategische samenwerkingsverband van de Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de gemeente Groningen. Door samen op te trekken vanuit een eenduidige visie en een gemeenschappelijke agenda willen we de positie van Groningen als dé kennis- en innovatiestad van Noord-Nederland verder ontwikkelen.

Werkmanbrug
Groninger Museum

Groningen heeft de aantrekkingskracht van een sterke magneet met haar jonge, dynamische bevolking, de uitstekende voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, ICT, wonen en werken.

De Rijksuniversiteit Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen zijn samen goed voor 50.000 studenten.

Academieggebouw
Broerplein

Draadloos Groningen

Het project Draadloos Groningen dat dit jaar wordt uitgerold, versterkt het imago van Groningen als ICT-stad. De Akkoordpartners richtten in 2008 de Stichting Draadloos Groningen op met als doel: de ontwikkeling van een renderend stadsdekkend draadloos netwerk. In twee jaar tijd wordt het netwerk stadsbreed gerealiseerd, zodat in 2011 iedereen in Groningen gebruik kan maken van het draadloze netwerk, om bijvoorbeeld te internetten. Draadloos Groningen is een van de eerste draadloze stadsdekkende netwerken ter wereld. Met Draadloos profileert Groningen zich als lab en als testbed voor innovatieve, maatschappelijke toepassingen op het gebied van draadloos en de ontwikkeling van nieuwe diensten. De partners van het Akkoord van Groningen investeerden € 3,4 miljoen in Draadloos Groningen.

Visie

Kennis en innovatie worden in de economische ontwikkeling van stedelijke milieus steeds belangrijker. Groningen heeft daarom met de grote concentratie van kennisinstellingen in de stad goud in handen. Door de sterke kennispositie bestaat er een groot innovatiepotentieel waar het gehele noorden van meeprofitteert.

Unieke, internationaal vernieuwende kennis is van belang voor het bedrijfsleven in de noordelijke regio en draagt bij aan de internationale concurrentiekracht van Nederland. Nauwe samenwerking met organisaties, bedrijven en (inter)nationale netwerken, gebaseerd op een scherp economisch profiel, is een voorwaarde voor het versterken van onze kennispositie en het realiseren van economische groei.

Van Akkoord 1.0 naar 2.0

Eind 2008 hebben de Akkoordpartners de resultaten 2005-2008 gezien en hun ambities en doelen voor de komende jaren verder aangescherpt. Door het brede scala aan activiteiten van Akkoord 1.0 te bundelen onder twee herkenbare speerpunten willen we de sterke punten van de stad Groningen, en daarmee ook die van Noord-Nederland, krachtig positioneren in Den Haag en in Brussel. De resultaten van de eerste fase en de ambities en doelen van Akkoord 2.0 vindt u in dit document.

In 2005 stelde het Akkoord van Groningen de eerste gezamenlijke innovatieagenda op tot 2010. Ruim 500 miljoen euro werd uit eigen middelen geïnvesteerd in de kennis- en innovatie-infrastructuur, waaronder:

- voorzieningen voor hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (nieuwbouw RUG, Hanzehogeschool Groningen, UMCG);
- een betere bereikbaarheid van Zernike Campus, de Hanzehogeschool en het UMCG: de ontwikkeling van een tram;
- versterking van kennisclusters (versterking innovatieclusters, ontwikkeling kennisprojecten en uitbreiding lectoraten en kenniskringen);
- bedrijfsontwikkeling en startende ondernemingen;
- de ontwikkeling van de stad als laboratorium en testbed voor innovatieve draadloze toepassingen;
- het etaleren van Groningen als studiestad.

De kennisgerelateerde economische structuur van Groningen heeft veel potentie. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de economische groei die de afgelopen jaren is gerealiseerd. Het aantal bedrijfsvestigingen en het aantal banen groeide in de periode 2005-2008 sneller dan gemiddeld in ons land. Ontwikkelingen in de ICT, Life sciences, energie & milieu, zorg, toerisme en de creatieve sector zorgden in de periode 2005-2008 voor ruim 8.000 extra banen in de stad Groningen. Het totale aantal arbeidsplaatsen kwam daarmee op ruim 132.000 werkzame personen uit. Het aantal inwoners nam vanaf 2005 toe van 181.000 naar 184.500 en het aantal studenten groeide van 45.000 naar bijna 50.000, van wie 5.000 uit het buitenland komen.

De economische structuur, waarin de kennisinstellingen een belangrijke positie innemen, legt ook in de toekomst een sterke basis onder de stad en de noordelijke regio. Door deze structuur is de Groningse economie veel minder conjunctuurgevoelig en dat maakt de stad en de omringende regio weerbaar, in een periode van ernstige recessie.

Missie Akkoord 2.0

Het Akkoord van Groningen wil de bijzondere positie van de stad Groningen als internationaal kennisknooppunt en centrum van innovatie uitbreiden en versterken. Wij willen samen met strategische externe partners de krachten bundelen om excellentie te bevorderen. Om ons zo duidelijk mogelijk te positioneren hebben wij twee speerpunten geformuleerd: Energie en Healthy Ageing. Met dit scherpe kennisprofiel, gebaseerd op de kansrijke (additionele) kennissectoren in de stad en regio, willen wij vooral op de terreinen van energie en gezondheid een betekenisvolle bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, een stijging van hoogwaardige arbeidsplaatsen realiseren en een onderscheidende, concurrerende regio zijn in een mondiaal speelveld.

Van Olst Toren
Zernike Campus

Groningen heeft met de grote concentratie van kennisinstellingen in de stad goud in handen. Door de sterke kennispositie bestaat er een groot innovatiepotentieel waar het gehele noorden van meeprofiteert.

Willem Alexander Sportcentrum
Zernike Campus

Het Akkoord van Groningen wil de bijzondere positie van de stad Groningen als kennisknooppunt en centrum van innovatie uitbreiden en versterken. Om ons zo duidelijk mogelijk te positioneren hebben wij twee speerpunten geformuleerd: Energie en Healthy Ageing.

Centrum voor Levenswetenschappen in aanbouw
Zernike Campus

Energie en Healthy Ageing

Het Akkoord van Groningen 2.0 focust op Energie en Healthy Ageing. Dit zijn de onderwerpen waarin het noorden al een zeer sterke kennispositie inneemt. De groeiende energiebehoefte en gezond ouder worden zijn dé grote maatschappelijke thema's van de 21ste eeuw. De kennisinstellingen in Groningen beschikken over de mogelijkheden om samen met bedrijven bij te dragen aan een oplossing van deze vraagstukken.

De Akkoordpartners hebben de ambitie om Groningen te laten uitgroeien tot een belangrijk internationaal kenniscentrum op het gebied van Energie en Healthy Ageing. Daarom investeren we voor de lange termijn in de kennisontwikkeling van deze maatschappelijk relevante, kansrijke en conjunctuurbestendige thema's met het oogmerk deze kennis te verzilveren. De interactie tussen kennisinstellingen en bedrijven staat centraal. Door maximale kennisontwikkeling willen we op deze gebieden een groeispurt realiseren, nieuw ondernemerschap stimuleren en meer hoogwaardige bedrijvigheid en werkgelegenheid creëren. Zo kan het noorden een extra impuls geven aan de economie van Nederland.

De clusters Energie en Healthy Ageing hebben bij uitstek ook internationale dimensies. In internationaal perspectief is de ligging van Groningen op de Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA) van belang. De kennisclusters Energie en Healthy Ageing worden als kansrijk gezien voor grensoverschrijdende samenwerking. Binnen de samenwerking met Oldenburg, Bremen en ook de Baltische Staten wordt er al gefocust op het speerpunt energie.

Op Europees niveau is er veel aandacht voor regionale samenwerking in clusters, zowel in de Europese Onderzoeksruimte als in het Europees Regionaal beleid (structuurfondsen). Uit het Zevende Kaderprogramma (KP7), het internationale subsidieprogramma voor onderzoek en technologieontwikkeling van de EU, hebben de Groningse kennisinstellingen al ruim 14 miljoen euro ontvangen voor kennisontwikkeling. Met de clusters Energie en Healthy Ageing sorteert Noord-Nederland voor op toekomstige programma's van de Europese Commissie. Vanaf 2010 (post-Lissabon) zal innovatie de hoogste prioriteit hebben in Europese programma's, omdat nu nog te veel kennis op de plank blijft liggen. Innovatie wordt bevorderd door de synergie die clustervorming oplevert.

Groningen: Pieken in de Delta

Fossiele brandstoffen raken op en zijn bovendien vervuilend. Om onze samenleving draaiende te houden en minder afhankelijk te zijn van de grillen van de internationale politiek zijn duurzame energiebronnen nodig. Het Rijk heeft Energie daarom al benoemd als Piek in de Delta en die is niet voor niets gelegen in Noord-Nederland. In het beleidsprogramma van het kabinet wordt Groningen benoemd als hét energieknooppunt, dat landelijke extra aandacht verdient. Hier zijn de expertise, de energiebedrijvigheid, de netwerkorganisaties en de technologieontwikkelingsstructuur ver ontwikkeld. Alle energieactiviteiten van kennisinstellingen en bedrijven zijn geclusterd in Energy Valley, met de stad Groningen als epicentrum.

Healthy Ageing – gezond ouder worden – is een nieuw speerpunt. Vanaf 2010 gaat de babyboomgeneratie met pensioen. Als we niets doen, leidt dat tot onevenredig hoge lasten voor komende generaties. Wanneer we in gezondheid ouder worden, kunnen we langer actief blijven in het arbeidsproces. Nu brengt de stijgende levensverwachting ons niet méér gezonde jaren. Gezond ouder worden vraagt meer nieuwe kennis. In Groningen is hiervoor een vruchtbare basis aanwezig. De kennisinstellingen werken al onderling en met (inter) nationale partners samen aan de antwoorden. Het Universitair Medisch Centrum Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen hebben internationaal al een grote naam opgebouwd op het gebied van Healthy Ageing.

Energie

Gasrotonde

De gasbel van Slochteren, in 2009 op de kop af 50 jaar geleden ontdekt, leverde Nederland internationaal een positie op als gasleverancier. Om een idee te geven: de noordelijke gasproductie leverde tot nu toe een bijdrage van 160 miljard aan de schatkist; voor 2009 wordt een bijdrage van 16 miljard verwacht: zeventig procent van de opbrengsten van het Groningenveld stroomt rechtstreeks naar de staatskas. Sinds de vondst van dit grootste gasveld van West-Europa is in Groningen een stevig kennisfundament op het gebied van gastransport en gastechnologie ontstaan. Deze kennis wordt op dit moment aangewend om nieuwe technieken, zoals groen gas, vanuit Groningen te vermarkten. Door de aanwezigheid van GasTerra, Gasunie en de NAM is in Noord-Nederland een energie(kennis)knooppunt van internationale betekenis ontstaan, dat zorgt voor hoogwaardige werkgelegenheid, nieuwe kennis, expertise en technologie.

Een nieuw ankerpunt in de energiemarkt vindt Groningen in zijn ligging op het belangrijkste kruispunt van het gastransportnet. Nederland kan het voornaamste overslag- en distributieland van Noordwest Europa voor gas worden. In de laboratoria van de Gasunie in Groningen ontstond veel kennis over het optimaal gebruiken en distribueren van aardgas. De bijzondere positie van Groningen op het gebied van de gasinfrastructuur in Europa levert het noorden een onovertroffen concentratie van internationaal leidende expertise op dit gebied en vormt het stevige fundament voor een nieuwe, concurrerende marktpositie.

Er ligt al een sterke basis

Nieuwe, unieke kennis en bruikbare oplossingen rond de vele aspecten van het energievraagstuk worden in Noord-Nederland ontwikkeld. Het noordelijke cluster Energy Valley is hier al jaren actief en succesvol. Dit samenwerkingsverband van overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven fungeert als effectieve aanjager en versneller van de innovatie op energiegebied. Met Energy Valley onderscheidt Noord-Nederland zich nationaal en internationaal. De belangrijke actoren en infrastructurele voorzieningen die in Groningen of in de directe omgeving zijn gevestigd, brengen een economische dynamiek met zich mee die de landsgrenzen ver overstijgt. Groningen speelt daarmee niet alleen een belangrijke rol in de huidige energievoorziening (zowel nationaal als internationaal) maar heeft ook de mogelijkheden om de komende decennia een belangrijke rol te spelen in het transitieproces van traditionele energiebronnen naar een duurzame energievoorziening.

De noordelijke energieambities zijn in 2007 onderschreven in het Energie Akkoord dat de noordelijke provincies en gemeenten afsloten met de ministers Cramer (VROM) en Van der Hoeven (EZ). Op dit moment werken er al ongeveer 20.000 mensen in de noordelijke energiesector. Als de ontwikkelingen rond de Groninger Eemshaven en de daar te bouwen energiecentrales doorgang vinden, komen daar nog vele duizenden banen bij en worden miljardeninvesteringen gerealiseerd. Groot-schalige investeringen in energiegerelateerde bedrijvigheid in de Eemshaven zullen een impuls geven aan de vraag naar nieuwe energiekennis. Hierin kan de stad Groningen een complementaire rol vervullen.

De kennisinstellingen doen mee

Energy Delta Institute en Energy Delta Research Centre

Wetenschappers van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) werken met onder meer Gasunie en GasTerra, GazProm, Shell, TU Delft, Energieonderzoek Centrum Nederland en de Duitse energiereus RWE samen in het Energy Delta Instituut (EDI). In het onderzoeksinstituut Energy Delta Research Center (EDReC) wordt al het energieonderzoek van de RUG gebundeld. Doel van dit instituut is bij te dragen aan de kennisontwikkeling op het terrein van de overgang van fossiele naar duurzame energie. Het onderzoekscentrum houdt zich niet alleen bezig met technische kennis, maar ook met bedrijfskundige, logistieke, juridische en vele andere aspecten van de energiewinning, -transport en -handel. Alleen al bij de Rijksuniversiteit gaat het om zo'n 300 fte's waarbij energiegerelateerde kennis wordt ontwikkeld.

Sinds de vondst van de gasbel van Slochteren, het grootste gasveld van West-Europa, is in Groningen een stevig kennisfundament op het gebied van gastransport en gastechnologie ontstaan.

Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen
Bernoulliborg, Zernike Campus

*Zernike Campus huisvest grote delen van de
Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool Groningen
en een bedrijventerrein waar onder meer spin-off
bedrijven en een datacenter zijn gevestigd.
De Akkoordpartners willen op de Zernike Campus
hun innovatieve energiekennis toepassen en verder
ontwikkelen.*

GrASp

Met andere partners heeft het Energy Delta Research Centre het initiatief genomen voor het Gas Research and Sustainability Program (GrASp), uit te bouwen tot Centre of Excellence op het gebied van gas dat wordt verbonden met duurzaamheid. Daar wordt de 'traditionele' gaswereld verbonden aan een toekomst waarin alternatieve energiebronnen een steeds grotere rol spelen. De totaal benodigde investering in GrASp bedraagt 44 miljoen euro. Partners zijn provincie, kennisinstellingen, bedrijven gemeente.

Energie Kenniscentrum

De Hanzehogeschool Groningen werkt in het Energie Kenniscentrum aan kennis die direct door het bedrijfsleven toepasbaar is en de Hanzehogeschool leidt tegelijkertijd de vakmensen op die daarmee aan de slag kunnen. In opdracht van het bedrijfsleven en samen met het bedrijfsleven, onder meer in het goed-geoutilleerde energielab dat de Hanzehogeschool Groningen met Gasunie en TNO-ICT heeft opgezet.

Energy Delta Convention

De internationale Energy Delta Convention in Groningen, het energiecongres van de Rijksuniversiteit Groningen, trekt al vijf jaar de internationale energie-experts voor uitwisseling naar de regio.

RenQi

Onderzoekers en studenten van de Hanzehogeschool Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen ontwikkelen, samen met onder anderen Gasunie, GasTerra, TNO en het Energieonderzoek Centrum Nederland een smart power systeem voor energie. De partijen hebben zich verenigd in onderzoeksinstituut RenQi - Chinees voor mens en energie. RenQi ontwikkelt niet alleen de techniek, maar bijvoorbeeld ook de noodzakelijke software, juridische en logistieke kennis om een dergelijk open systeem vrij en eerlijk te laten werken.

Gebruik makend van innovatieve ICT-toepassingen en van de mogelijkheden van internet, bouwen zij een laboratoriumopstelling waarin deze nieuwe wereld van decentrale energieproductie op kleine schaal wordt gerealiseerd. De resultaten worden, in 2012, toegepast op de Zernike Campus.

Duurzame energie in de etalage

Zernike Science Energie Transitiepark

Zernike Campus huisvest grote delen van de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool Groningen. Daarnaast is er een bedrijventerrein waar onder meer spin-off bedrijfjes en een groot datacenter zijn gevestigd. De eigenaren - RUG, Hanzehogeschool Groningen en gemeente - willen op de Zernike Campus hun innovatieve energie kennis toepassen en verder ontwikkelen. Op dit moment wordt er bij nieuwbouw al gestreefd naar de oplevering van energiezuinige gebouwen en worden er op het terrein duurzame energiebronnen gebruikt, onder meer windenergie, zonne-energie en aardwarmte.

Dit duidelijk afgebakende terrein is de ideale proeftuin voor het slimme, decentrale energienetwerk, waar praktische toepassingen van de in het RenQi-lab ontwikkelde kennis werkend te zien zijn. Zo zet Groningen de innovaties op energiegebied overtuigend in de etalage.

Ambities Akkoord van Groningen

Het Akkoord van Groningen bouwt het bestaande kennisknooppunt Groningen uit tot de top van de energie kenniscentra in de wereld. In diverse innovatieve onderzoeksomgevingen, zoals het Energy Delta Research Center van de RUG en het Gas Research and Sustainability Program (GrASp) worden de belangrijkste energievraagstukken onderzocht en worden de internationale energie-experts van morgen opgeleid.

- Dit moet leiden tot onder meer de volgende resultaten:
- Nederland groeit uit tot de 'gasronde' van Europa.
- GrASp ontwikkelt zich tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van gas en duurzaamheid.
- De regio biedt een goede kennispositie voor onderzoek en onderwijs op het gebied van de bio-gebaseerde chemicaliën, materialen en duurzame energie.

- Het Carbohydrate Competence Centre groeit uit tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van (onder meer) bio-energie.
- Groningen biedt een waaier aan gerenommeerde, excellente multidisciplinaire opleidingen waarmee de internationale energiesector wordt voorzien van hoog opgeleide energie-experts die de innovatie verder vorm kunnen geven. Groningen versterkt haar internationale positie hiermee en breidt haar internationale netwerk uit.
- De Akkoordpartners ontwikkelen de Zernike Campus tot een Science Energie Transitiepark, een 'Dynamic City Lab', een proeftuin voor een nieuwe generatie duurzame energienetwerken, operationeel in 2012. Zernike Science Transitiepark wordt een etalage voor de kennis en de praktische toepassingen die door RenQi op dit gebied wordt ontwikkeld. RenQi wordt uitgebouwd tot een innovatiecentrum voor duurzame energie-infrastructuren.
- De nieuwe wijk Meerstad wordt een proeftuin voor duurzaamheidsprojecten.
- Groningen wordt de meest innovatieve groen gas ontwikkelingsomgeving van Europa. Groen gas is een duurzame energiedrager die in de nabije toekomst een belangrijke rol gaat spelen in de verdere vergroening van de energiehuis houding van Nederland. In Groningen, de aardgashoofdstad van Europa, is de kennis en kunde aanwezig om de ontwikkeling van groen gas verder te brengen.
- Groningen werkt samen met overheden, kennisinstellingen en bedrijven aan een groot proefproject; het creëren van een innovatieve groen gas ontwikkelingsomgeving. Het gaat in dit project niet alleen om de (groot-schalige) productie van groen gas, maar ook om het ontwikkelen van kennis en het opdoen van ervaring rond het mengen van dit groene gas met aardgas in het conventionele gasnet.
- Groningen bouwt een 'showcase' van productie en gebruik van groen gas op bedrijventerrein Westpoort en groeit daarmee uit tot de Groen Gas Hoofdstad van Europa.
- De eigen gebouwen van de Akkoordpartners worden energiezuinig en duurzaam gemaakt. Bij nieuwbouw vormen duurzaamheid en energiezuinigheid belangrijke prioriteiten.

Ontwerp
Groninger Forum

De eigen gebouwen van de Akkoordpartners worden energiezuinig en duurzaam gemaakt. Bij nieuwbouw vormen duurzaamheid en energie belangrijke prioriteiten, zoals bij het nieuw te bouwen Groninger Forum.

Biobank LifeLines

Het longitudinale bevolkingsonderzoek LifeLines richt zich op de vraag waarom de ene mens gezond ouder wordt en de ander chronische aandoeningen ontwikkelt. De studie volgt gedurende dertig jaar in totaal 165.000 inwoners van Noord-Nederland (10 % van de bevolking van het Noorden): kinderen, ouders en grootouders. Deze driegeratie-aanpak is uniek.

Als het onderzoek start zijn de meeste deelnemers nog gezond. Gedurende hun leven ontwikkelen zich mogelijk chronische ziektes. Door mensen drie decennia te volgen wordt duidelijk of en wanneer de eerste symptomen van een chronische ziekte zich manifesteren. LifeLines zal op termijn inzicht geven in alle risicofactoren: erfelijke aanleg, leefstijl, stofwisseling, voedingsgewoonten, bewegingspatroon, medicijngebruik, infecties, stress, blootstelling aan schadelijke stoffen en dergelijke. Daarmee vormt het de ruggengraat voor het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland.

De bevindingen uit LifeLines, één van de grootste multidimensionale biodatabanken ter wereld, zullen in de gezondheidszorg leiden tot innovatieve, doelmatige levensloopgerelateerde diagnostiek, behandeling en zorg. Ook buiten de gezondheidszorg is de LifeLines-bank van onschatbare waarde. De voedingsmiddelenindustrie, biotechnologiebedrijven, farmaceutische industrie kunnen het effect van hun innovaties en producten op de gezondheid van mensen volgen, maar ook het effect van veranderingen op bijvoorbeeld het gebied van onderwijs, leefstijl, sociale omgeving is via LifeLines te meten.

Voor de eerste fase van LifeLines is er tot het jaar 2015 96 miljoen euro nodig. Het Rijk stelt voor de biobank al 40 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast investeren de regionale overheden en wetenschapsorganisatie NWO fors in dit project en dragen UMCG en RUG zelf bij.

Healthy Ageing

Het Akkoord van Groningen positioneert de stad en de omringende regio Noord-Nederland als een belangrijk internationaal kenniscentrum op het gebied van Healthy Ageing. We willen in een innovatiecultuur werken aan de ontwikkeling van toepassingen die nodig zijn voor een gezonde samenleving op de lange termijn.

In 2025 is 11 procent van de wereldbevolking ouder dan 65 jaar, in Nederland is dat naar verwachting 22,5 procent. Langer doorwerken lijkt onvermijdelijk om de productiviteit op peil te houden. Tegelijkertijd moeten we zorgen dat de gezondheidszorg betaalbaar blijft en bereikbaar voor iedereen. Daarom moeten we investeren in preventieve maatregelen om de bevolking gezond te houden en bij ziekte complicaties te voorkomen.

Nergens in Nederland groeide het aantal ouderen de afgelopen vijf jaar zo hard als in het noorden. In 2008 woonde bijna 11,5% van de 2,4 miljoen Nederlandse 65-plussers in Groningen, Friesland en Drenthe; circa 14 procent van het totale aantal inwoners van deze provincies. Dit gegeven maakt Noord-Nederland tot een interessante testomgeving voor innovatieve producten en projecten op het gebied van gezond ouder worden.

Er ligt al een sterke basis

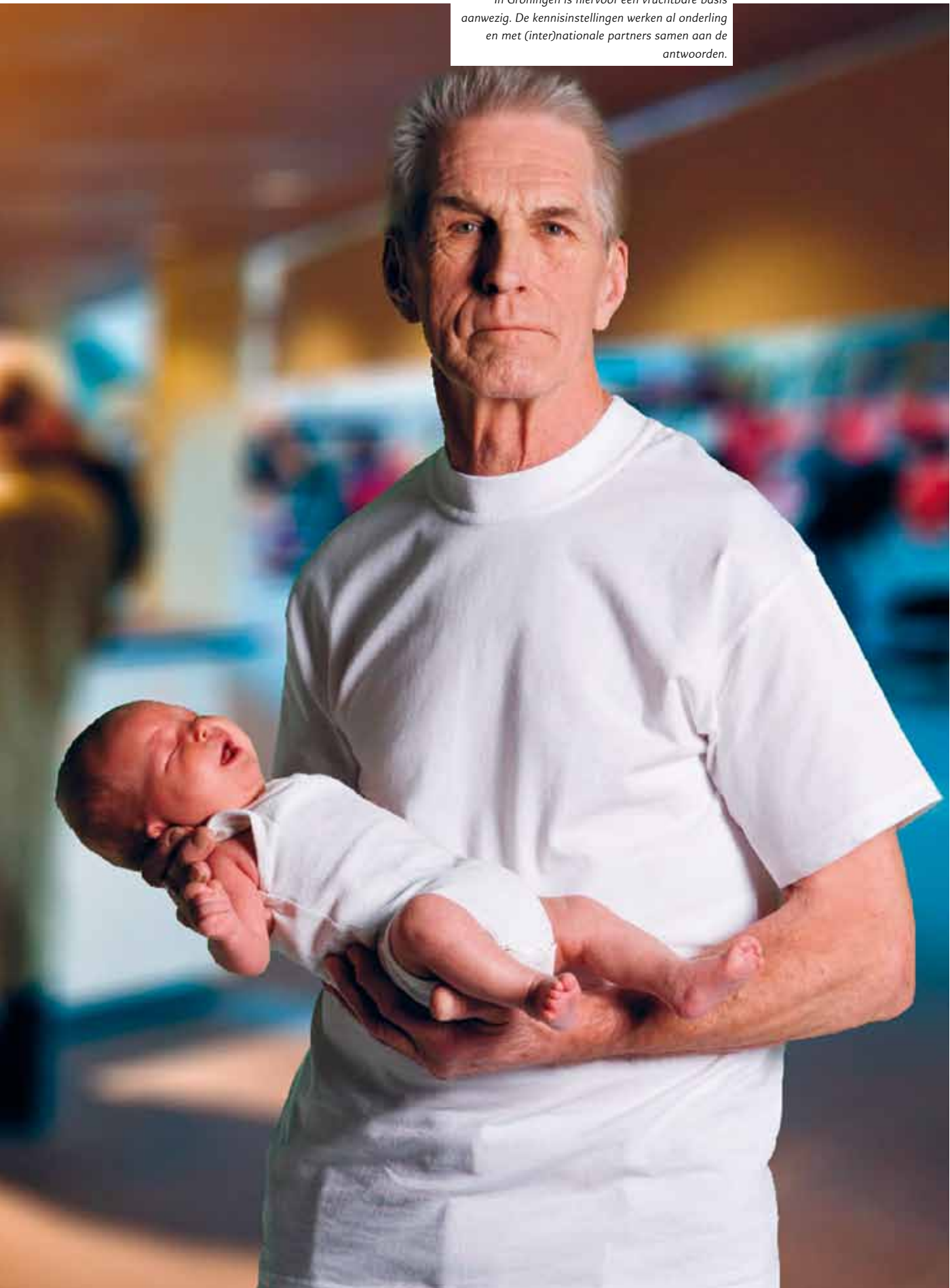
Wetenschappers verbonden aan het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Hanzehogeschool Groningen werken in Groningen al jaren aan het verouderingsvraagstuk. Onderwijs- en zorginstellingen participeren in spraakmakende zorginnovatieprojecten. Hier wordt de basis gelegd voor nieuwe concepten voor wonen, welzijn en welbevinden, gezonde voeding en gezond leven. In 2009 openen RUG en UMCG een internationaal topinstituut: het European Research Institute on the Biology of Ageing (ERIBA). In dit instituut werken (internationale) topwetenschappers aan antwoorden op basale vragen over veroudering. De totale investering in ERIBA bedraagt 55 miljoen euro. Door onderlinge samenwerking tussen kennisinstellingen, zorginstellingen en het bedrijfsleven neemt de innovatiesnelheid voortdurend toe.

De kennisinstellingen doen mee

Gezond ouder worden vraagt om nieuwe kennis. Het Universitair Medisch Centrum Groningen is op dit moment het verst gevorderd in de uitwerking van Healthy Ageing op het terrein van onderzoek, patiëntenzorg en onderwijs. Wat betreft de kennisopbouw op het gebied van het vergrijzingsvraagstuk neemt het UMCG een internationaal leidende positie in. Ook bij de andere kennisinstellingen gebeurt er veel op dit terrein. Voor de Hanzehogeschool Groningen is Healthy Ageing een speerpunt van beleid. Onder de regie van het Kenniscentrum CARES werken tal van lectoren samen in programma's voor praktijkgericht onderzoek. Verder worden er masters op het gebied van Healthy Ageing ontwikkeld. Naast de faculteit Geneeskunde (UMCG) is het thema opgepakt door vier andere faculteiten van de Rijksuniversiteit Groningen: Wiskunde en Natuurwetenschappen, Biologie, Gedrag- en Maatschappij en Ruimtelijke Wetenschappen. Zorgverzekeraars,

**Healthy
Ageing**

*Gezond ouder worden vraagt nieuwe kennis.
In Groningen is hiervoor een vruchtbare basis
aanwezig. De kennisinstellingen werken al onderling
en met (inter)nationale partners samen aan de
antwoorden.*

Universitair Medisch
Centrum Groningen

*Het UMCG en de RUG hebben internationaal al
een grote naam opgebouwd op het gebied van
Healthy Ageing.*

ICT is onontbeerlijk voor het versnellen van de ambities binnen de kennissectoren Energie en Healthy Ageing. TARGET zet een expertisecentrum voor grootschalige dataverwerking op.

Zernikeborg, Centrum voor Informatie Technologie
Zernike Campus

instellingen voor geestelijke gezondheidszorg en verstandelijk gehandicaptenzorg, ziekenhuizen, thuiszorg, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningcorporaties zijn, onder andere via het ZorgInnovatieForum, betrokken bij de ontwikkeling van vernieuwende praktische producten en diensten met als doel ouderen en chronisch zieken zo lang mogelijk zelfstandig en met zo weinig mogelijk zorg te laten functioneren. Al deze initiatieven leveren resultaten op in de vorm van kennis, nieuwe bedrijven en werkgelegenheid.

Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland (HANNN)

- De vele initiatieven zijn gebundeld in het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland (HANNN). Dit moet leiden tot onder meer de volgende resultaten:
- Het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland is in 2009 opgericht. In het netwerkbureau komen alle activiteiten van ondernemingen, overheden en kennisinstellingen samen en worden dwarsverbanden gelegd.
- De kennis van universiteit, UMCG en de Hanzehogeschool Groningen wordt in samenwerking met het bedrijfsleven, overheden en andere noordelijke hogescholen gebundeld in het Groningen Instituut voor Healthy Ageing research (GIHAR). Wetenschappers versterken elkaar in gezamenlijk onderzoek. Docenten en studenten zetten projecten op en wisselen onderling kennis uit met het noordelijke bedrijfsleven.
- Het European Research Institute on the Biology of Ageing (ERIBA) groeit uit tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van fundamentele kennis over het verouderingsvraagstuk.
- De biobank en cohortstudie LifeLines, het longitudinale bevolkingsonderzoek naar gezond oud worden, groeit uit tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van kennis over gezondheidsbepalende factoren ter optimalisatie van preventie, diagnostiek en behandeling van chronische, multifactoriële, vaak ouderdomsgerelateerde ziekten.
- De noordelijke regio groeit uit tot een proeftuin op het gebied van gezond leven en gezond ouder worden, met een goed ontwikkeld netwerk voor ouderenzorg.

HANNN heeft een duidelijke Europese dimensie. Het fundament onder HANNN vormt de (toekomstige) financiering voor samenwerking in clusters en het thema Healthy Ageing dat als één van de grote maatschappelijke uitdagingen op de Europese agenda zal komen. De motor voor HANNN is LifeLines. LifeLines heeft een groot samenwerkingsverband geïnitieerd met biobanken uit heel Europa. Met dit samenwerkingsverband zal getracht worden een pan-Europese onderzoeksinfrastructuur op te zetten waarin onderzoek verricht zal worden naar multi-morbiditeit. Dit onderzoek gebeurt op basis van de in grote getale verzamelde gegevens in de diverse biobanken.

Vanuit HANNN wordt ook gewerkt aan een aanvraag binnen Regions of Knowledge (RoK). Europese partners zijn succesvol benaderd om te participeren in een project gericht op netwerkvorming tussen clusters op het terrein van eHealth met Healthy Ageing als focus. Partners die succesvol hebben gereageerd zijn: Hamburg, Tartu, Uppsala, Kopenhagen en Helsinki.

Het UMCG is binnen het Scanbalt netwerk 'aangesloten partner'. Scanbalt bestaat uit regionale netwerken in de Baltische staten en vormt gezamenlijk een groot bio-netwerk. Samenwerking tussen UMCG en Scanbalt wordt geïntensiveerd.

TARGET

ICT is onontbeerlijk voor het versnellen van de ambities binnen de kennissectoren Energie en Healthy Ageing. Groningen onderscheidt zich van andere steden met een unieke ICT-infrastructuur. De transatlantische glasvezelverbinding, de Tyco-kabel, die in de Eemshaven aan land komt, maar op de Zernike Campus boven de grond, legde een belangrijk fundament voor de ICT-ontwikkeling in Noord-Nederland. De kabel vormt als het ware een poort naar Europa.

De ICT-infrastructuur in Groningen vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de Groningse kenniseconomie. Het genereren van nieuwe wetenschappelijke kennis gaat gepaard met een grote data-explosie. Zowel vanuit de hoek van de decentrale energievoorziening als uit de hoek van Healthy Ageing zullen zodanige grote gegevensbestanden gegeneerd worden dat ze met de bestaande technologie niet meer doorzoekbaar zullen zijn. TARGET ontwikkelt hiervoor nieuwe technologie en kan hiermee (inter)nationaal worden aange-merkt als één van de toonaangevende ICT-projecten van Nederland.

TARGET zet een expertisecentrum voor grootschalige dataverwerking op. Binnen Het Akkoord van Groningen zal TARGET doelgericht worden ingezet bij de ondersteuning van de strategische doelen van Akkoord 2.0. Het Akkoord zal TARGET en ook Draadloos nationaal en internationaal promoten als baanbrekende technologie uit Groningen. Doel is om de kennis van TARGET zo goed mogelijk via Groningse bedrijven te laten exploiteren, waarbij een redelijk deel van de baten weer terugvloeit naar de kennisinstellingen. Uiteindelijke doelen: ontwikkelen van excellente kennis, verbeteren van de kennistransfer naar internationale en Groningse bedrijven, vergroten van de werkgelegenheid en vergroten van de aantrekkingskracht van de stad voor studenten, bewoners, bedrijven en bezoekers.

De totale investering in TARGET bedraagt 32 miljoen euro. Partners zijn Bedrijven (IBM, Oracle, Task24, Astron, Heei). Kennisinstellingen (RUG en UMCG), provincies Groningen, Drenthe en Friesland en gemeente Groningen.

Groningen kennisstad: de allerbeste voorwaarden scheppen

Akkoord 2.0

Aantrekkingskracht en uitstraling van stad en regio vergroten

Kennisuitwisseling tussen kennisinstellingen, overheid en bedrijven zijn de succesfactoren om als stad en regio concurrerend te zijn. Dit zijn belangrijke dragers van de werkgelegenheid en welvaart in de stad Groningen en de omringende regio. Een duurzame internationale positionering wordt ondersteund door de allerbeste voorwaarden te scheppen voor creativiteit, open uitwisseling van ideeën en in het algemeen een sprankelend en stimulerend klimaat.

City of Talent Groningen heeft wat dat betreft al een goed fundament.

Dit moet leiden tot de volgende concrete resultaten:

- Het beter benutten van de sterke, onderscheidende kennissectoren Energie en Healthy Ageing;
- Het bevorderen van excellentie: meer studenten en (top)onderzoekers aantrekken en behouden voor Groningen: het binden en boeien van talent;
- Vanuit het stedelijk netwerk een sterke internationale concurrerende regio zijn.

Om de ambities van Het Akkoord 2.0 te realiseren is het noodzakelijk dat we door het bieden van een optimaal vestigingsklimaat talent aantrekken, opleiden en langduriger aan de stad binden: goede voorzieningen, betaalbare woningen en een goed functionerende arbeidsmarkt. Binnen het Akkoord van Groningen 2.0 hebben wij afspraken gemaakt over thema's die de voorwaarden scheppen voor een aantrekkelijke stad.

Voorwaarden scheppen

- **Jongerenhuisvesting.** Samen met woningbouwcorporaties werken de Akkoordpartners aan de verruiming van het aantal studentenkamers met 4.500 eenheden tot 2014, aan het verbeteren van de kwaliteit en aan een structurele uitbreiding van het woningaanbod voor buitenlandse studenten en promovendi. De uitbreiding van de jongerenhuisvesting is gerelateerd aan de stijging van de studentenaantallen van de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool Groningen. De nieuwbouw voor studenten (huur- en koopstudio's) wordt geconcentreerd in vier gebieden in de stad. De omvang van deze grootschalige, geconcentreerde nieuwbouw en de hiermee gepaard gaande miljoeneninvestering, die in een periode van vijf jaar wordt gerealiseerd, is voor de stad ongekend.
- **ICT/sensortechnologie-ontwikkeling bevorderen.** ICT/sensortechnologie zijn onontbeerlijk voor het versnellen van de ambities binnen de kennissectoren Energie en Healthy Ageing. Het Akkoord van Groningen werkt aan twee internationaal toonaangevende innovatieve projecten op ICT gebied: TARGET, de ontwikkeling van een baanbrekend expertisecentrum voor grootschalige

Jongerenhuisvesting
Oosterhamriklaan

Samen met woningbouwcorporaties werken de Akkoordpartners aan de verruiming van het aantal studentenkamers met 4.500 eenheden tot 2014.

De Zernike Campus in de stad Groningen wordt verder uitgebreid tot een locatie waar kennisinstellingen en bedrijfsleven elkaar vinden, een toplocatie voor onderwijs, onderzoek en ondernemerschap.

Van Olst Toren, Atrium
Zernike Campus

Thijs Dalm van Incubator Cube050
Jonge ondernemers in Groningen

*De RUG en de Hanzehogeschool Groningen
vertalen ondernemerschap in onderwijs en
onderzoek.*

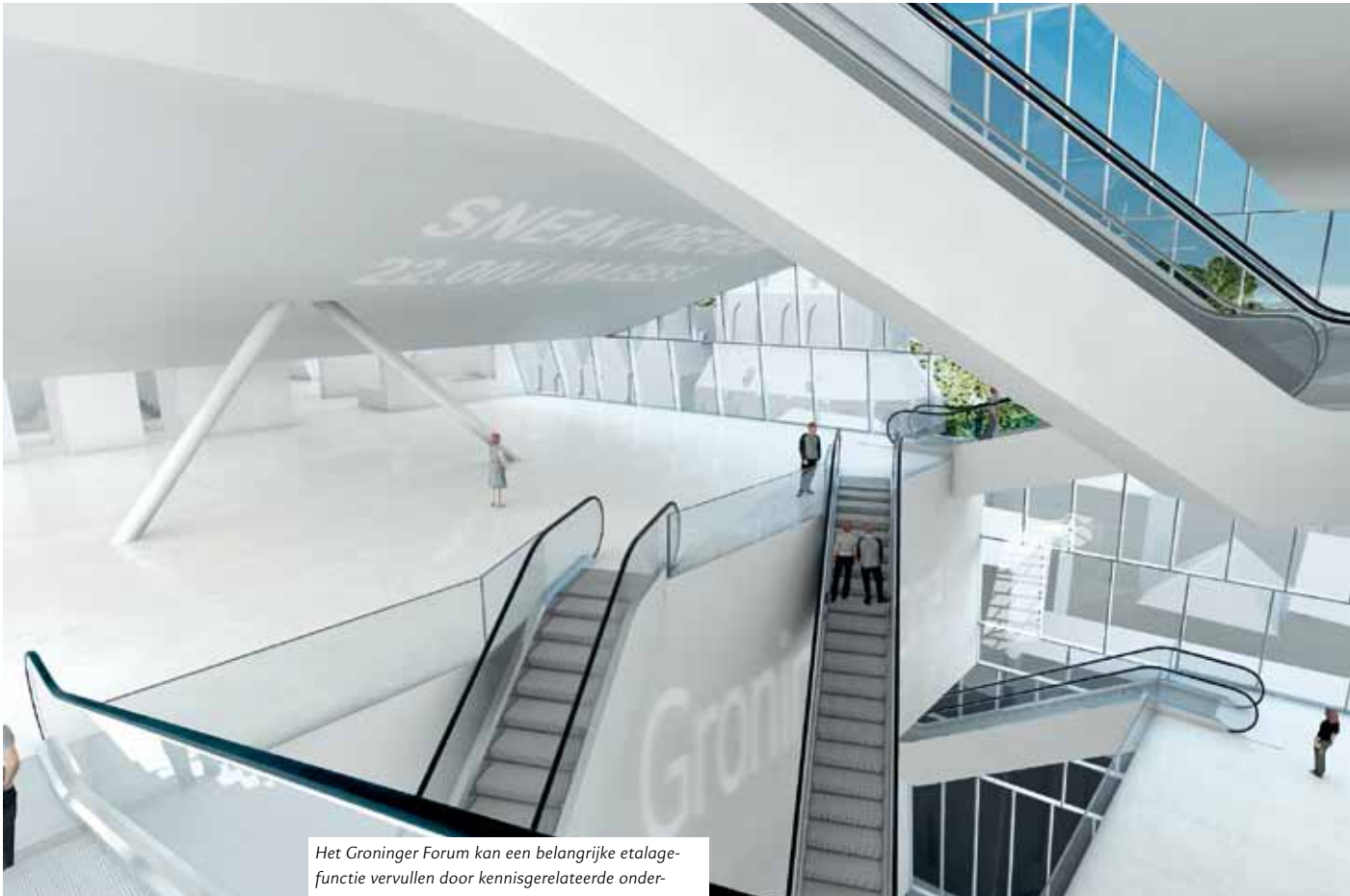
Internationaal focust het Akkoord 2.0 vooral op de stedelijke netwerken binnen de economische groeizone die zich uitstrekt van de Randstad tot aan de Baltische Staten en Sint Petersburg.

De Noordelijke
Ontwikkelingsas

dataverwerking, En Draadloos: de ontwikkeling van een *stadsdekkend* draadloos netwerk met als doel overal en altijd toegang tot communicatie, het ondersteunen en ontwikkelen van maatschappelijke toepassingen en nieuwe diensten.

Draadloos Groningen is een van de eerste draadloze stadsdekkende netwerken ter wereld. Sensortechnologie is een andere kansrijke ICT-ontwikkeling die wij willen faciliteren.

- **De Zernike Campus** in de stad Groningen wordt verder uitgebouwd tot een locatie waar kennisinstellingen en bedrijfsleven elkaar vinden, een toplocatie voor onderwijs, onderzoek en ondernemerschap. Door onderwijsinstellingen en bedrijvigheid stevig met elkaar te verbinden, kunnen studenten sneller een baan vinden. Een sterke samenwerking tussen de Akkoordpartners en bedrijven is een voorwaarde om een nieuwe impuls te geven aan de ontwikkeling van dit gebied. Het Akkoord van Groningen werkt aan een nieuwe visie voor Zernike Campus, een Masterplan dat aandacht besteedt aan de (onderwijs)campus, het Science Parc en de relatie daartussen. De Akkoordpartners verlenen hiertoe een gezamenlijke opdracht aan een extern deskundige om deze visie te ontwikkelen. Ze verbinden daaraan een uitvoeringsstrategie en organisatievorm en een profilering van het speerpunt energie op Zernike en geven de planologische consequenties aan.
- **Ondernemerschap:** De RUG en de Hanzehogeschool Groningen vertalen ondernemerschap in onderwijs en onderzoek. Als eerste voorbeeld: dit jaar wordt een nieuw type incubator geopend nabij de Zernike Campus, waarin wordt samengewerkt met onder meer de Kamer van Koophandel, de NOM en MKB Noord-Nederland. Uiteindelijk zal op Zernike Campus een "Incubator" worden gerealiseerd die gericht is op productinnovatie.
- **Internationalisering:** de stad Groningen neemt op de Noordelijke Ontwikkelingsas een strategische positie in tussen de Randstad en de Noordduitse steden, de Baltische Staten en Scandinavië. Het Akkoord van Groningen wil een maximaal rendement halen uit de internationale relaties door gebruik te maken van elkaars bestaande coalities met buitenlandse steden, universiteiten, hogescholen en regio's die dezelfde doelen delen als Het Akkoord 2.0. Internationaal focust het Akkoord vooral op de stedelijke netwerken binnen de economische groeizone die zich uitstrekt van de Randstad tot aan de Baltische Staten en Sint Petersburg. Steden die zich kenmerken door de gemeenschappelijke geschiedenis, de aanwezigheid van universiteiten en kennisintensieve bedrijvigheid. Doel: stimuleren van kennisuitwisseling, bevorderen van ondernemerschap en groei van het aantal studenten en arbeidsplaatsen. Het versterken van de relaties met Oldenburg, Bremen, Hamburg, Uppsala, Helsinki en Tallinn is binnen het Akkoord het meest kansrijk. Vanzelfsprekend focust Het Akkoord in de samenwerking met deze steden op de thema's Energie en Healthy Ageing. Gastvrijheid voor internationale werkers is een belangrijke vestigingsfactor. We gaan een integraal, meertalig *virtueel welkomstcentrum* (internetportaal) voor internationale studenten ontwikkelen dat Groningen als City of Talent etaleert.
- **Kenniscampagne: Groningen, City of Talent.** Deze campagne is er op gericht om Groningen zichtbaar te maken als de bruisende kennis- en studiestad die zij is. De komende jaren wordt de campagne geïntensiveerd. Het merk City of Talent zal zichtbaarder worden in de stad, in de regio, nationaal en internationaal. Onder de vlag van de kenniscampagne worden projectmatige activiteiten ontwikkeld die zijn gerelateerd aan de thema's Energie, Healthy Ageing en Internationalisering.
- **Arbeidsmarktbeleid.** Doel van de Akkoordpartners is het aantrekken van hoog gekwalificeerde kenniswerkers op sleutelposities. Het Akkoord zal onderzoek naar trends en ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt analyseren om antwoord te krijgen op de vraag waarom hogeropgeleiden moeilijk zijn aan te trekken en te behouden. Op basis van deze analyse inclusief aanbevelingen, ontwikkelen de Akkoordpartners stimulerende activiteiten die het aantrekken en vasthouden van kenniswerkers kunnen bevorderen.
- **Groninger Forum.** Het in 2015 te openen Groninger Forum moet een kennisplein worden, een marktplaats waar informatie en kennis van hand tot hand gaan. Op deze plaats wordt de verbinding gelegd tussen kennis en de burgers van Groningen. De hoogwaardige kennis die het goud van de stad vormt, bereikt de burger van Groningen op dit moment nog onvoldoende. Het Groninger Forum kan een belangrijke etalagefunctie vervullen door kennisgerelateerde onderwerpen die zich lenen voor fysieke presentaties of projecten aan een breed publiek te presenteren. De totaal benodigde investering in de oostzijde van de Grote Markt en het nieuwe gebouw van het Groninger Forum bedraagt 170 miljoen euro. Gemeente Groningen levert een bijdrage van ruim 31 miljoen euro.

Het Groninger Forum kan een belangrijke etalage-functie vervullen door kennisgerelateerde onderwerpen die zich lenen voor fysieke presentaties of projecten aan een breed publiek te presenteren.

**Ontwerp Groninger Forum
binnenzijde**

Programma en projecten Akkoord 2.0

Energie

Zernike Energie Science Parc (ZESP)

Ontwikkeling van Zernike Campus tot een Science Energie Transitiepark, een proeftuin voor een nieuwe generatie energienetwerken, operationeel in 2012. Zernike Science Transitiepark wordt een fysieke test- en demonstratieomgeving, een etalage voor de kennis en praktische toepassingen die door RenQi op dit gebied worden ontwikkeld.

Partners en betrokkenen: RenQi, RUG, gemeente Groningen, TNO, Hanzehogeschool Groningen.

Groen Gas ontwikkelingsomgeving

Samen met overheden, kennisinstellingen en bedrijven ontwikkelt Groningen een proefproject; het creëren van een groen gas ontwikkelingsomgeving. Projecten o.a.: Groen Gasmengstraat waar bedrijven en kennisinstellingen de kwaliteit en kwantiteit van groen gas kunnen onderzoeken.

Partners en betrokkenen: RenQi, RUG, Hanzehogeschool Groningen, Gasunie, Gasterra.

(Top)stages

Ontwikkelen van een hoogwaardige uitwisseling van vraag en aanbod voor energie-gerelateerde opleidingen en bedrijven die stageplekken kunnen aanbieden of vragen. Bedrijven leveren uitdagende stageopdrachten, de opleidingen (VMBO, HBO en WO) leveren stagiaires.

Partners en betrokkenen: RUG, Hanzehogeschool, gemeente Groningen.

Young Energy Valley

Jonge energieprofessionals organiseren een inspirerend energie-evenement. Te beginnen in Nederland maar toewerkend naar een groot internationaal evenement.

Partners en betrokkenen: JongGasunie, JongGasterra, Energy Valley, RUG, Hanzehogeschool Groningen.

Energiebesparing eigen gebouwen

De eigen gebouwen van de bij het Akkoord van Groningen betrokken instellingen worden energiezuinig en duurzaam gemaakt. Bij nieuwbouw vormen duurzaamheid en energiezuinigheid de belangrijkste prioriteiten. *Partners en betrokkenen: gemeente Groningen, UMCG, Hanzehogeschool Groningen, RUG.*

Promotie van Energie als speerpunt binnen de Campagne Groningen City of Talent

Healthy Ageing

Groningen Instituut voor Healthy Ageing research (GIHAr)

De kennis van universiteit, UMCG en de Hanzehogeschool Groningen wordt in samenwerking met het bedrijfsleven, overheden en andere noordelijke hogescholen gebundeld in het GIHAr. Wetenschappers versterken elkaar in gezamenlijk onderzoek. Docenten en studenten zetten projecten op en wisselen onderling kennis uit met het noordelijke bedrijfsleven.

ERIBA

Het European Research Institute on the Biology of Ageing (ERIBA) groeit uit tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van fundamentele kennis over het verouderingsvraagstuk.

LifeLines

De biobank en cohortstudie LifeLines, het longitudinale bevolkingsonderzoek naar gezond oud worden, groeit uit tot een internationaal Centre of Excellence op het gebied van kennis over gezondheidsbepalende factoren ter optimalisatie van preventie, diagnostiek en behandeling van chronische, multifactoriële, vaak ouderdomsgerelateerde ziekten.

De noordelijke regio groeit uit tot een proeftuin op het gebied van gezond leven en gezond ouder worden, met een goed ontwikkeld netwerk voor ouderenzorg.

Noordelijke regio als proeftuin

De noordelijke regio groeit uit tot een proeftuin op het gebied van gezond leven en gezond ouder worden.

Promotie van Healthy Ageing als speerpunt binnen de Campage Groningen City of Talent

Jongerenhuisvesting

Samen met woningbouwcorporaties werken de Akkoordpartners aan de verruiming van het aantal studentenkamers met 4.500 eenheden tot 2014, aan het verbeteren van de kwaliteit en aan een structurele uitbreiding van het woningaanbod voor buitenlandse studenten en promovendi. De nieuwbouw voor studenten wordt geconcentreerd in vier gebieden in de stad

ICT/sensortechnologie

Draadloos Groningen

Uitrol van een stadsdekkend draadloos netwerk met als doel overal en altijd toegang tot communicatie, het ondersteunen van maatschappelijke toepassingen en nieuwe diensten. Stichting Draadloos ontwikkelt hiertoe de komende jaren een groot aantal projecten.

TARGET

Ontwikkeling van een baanbrekend expertisecentrum voor grootschalige dataverwerking.

Living Lab: een testbed voor nieuwe ontwikkelingen

Groningen is door de compacte stad en de redelijk geïsoleerde ligging ten opzichte van de economische hoofdstructuur een ideale plek om op stadsbreed niveau nieuwe ontwikkelingen voor het eerst toe te passen; Groningen als Living Lab. Het Akkoord van Groningen ontwikkelt een plan om een Living Lab op het gebied van decentrale energieopwekking op te zetten. Locatie voor dit laboratorium voor decentrale energieopwekking is de Zernike Campus.

Zorg, Healthy Ageing en ICT

Planontwikkeling om ICT-kennis en ICT-infrastructuren in de stad Groningen effectiever in te zetten om de inwoners effectiever van diensten op het gebied van zorg te voorzien.

Zernike Campus

De ontwikkeling van een nieuwe visie voor Zernike Campus

Ontwikkeling van een Masterplan dat aandacht besteedt aan de (onderwijs)campus, het Science Parc en de relatie tussen beiden. De Akkoordpartners verlenen hiertoe een gezamenlijke opdracht aan een extern bureau. Ze verbinden daaraan een uitvoeringsstrategie en organisatievorm en een profilering van het speerpunt energie op Zernike en geven de planologische consequenties aan.

Ondernemerschap

Programma Actief Stimuleren Kennisintensief Ondernemen Noord-Nederland (PASKON)

Het Programma Kennisintensief Ondernemen Noord-Nederland, opgezet door de Hanzehogeschool Groningen en de RUG, wil kennisintensieve ondernemers op een vernieuwende wijze ondersteuning bieden door ondernemerschaponderwijs, -onderzoek en -dienstverlening deel te laten uitmaken van de verschillende stadia van de ontwikkeling van ondernemerschap.

PASKON is de eerste fase van een groter programma waarbij in de volgende fasen een incubator op de Zernike Campus wordt gerealiseerd, gericht op productinnovatie.

Internationalisering

Virtueel Welkomstcentrum

Ontwikkeling van een integraal, meertalig, virtueel welkomstcentrum voor internationale studenten dat Groningen als City of Talent etaleert

Publiciteitsstunt vervoer

Ontwikkeling van een PR-vervoersstunt die Groningen als studentenstad nog beter op de kaart zet.

Werkervaring en werk

De Akkoordpartners leveren een gezamenlijke inspanning voor het bieden van voldoende stage,- afstudeermogelijkheden en startersbanen voor internationale studenten, agenderen dit onderwerp bij het noordelijke bedrijfsleven en stellen elkaars netwerken voor elkaar open.

Campagne Groningen City of Talent

- Intensivering van de campagne in de stad, regio, nationaal en internationaal
- Onder de vlag van de campagne worden projectmatige activiteiten ontwikkeld gerelateerd aan de thema's Energie, Healthy Ageing en Internationalisering
- Arbeidsmarktcommunicatie: gezamenlijke presentatie van de vacatures van de Akkoordinstellingen in De Volkskrant.
- Organisatie van ambassadeursbijeenkomsten in binnen – en buitenland om Groningen als kennisstad te promoten.
- Promotie van Groningen als studiestad.
- Productie van een brochure voor een breed publiek waarin Groningen als kennisstad wordt gepresenteerd.

Arbeidsmarktbeleid

Doel van de Akkoordpartners is het aantrekken van hooggekwalificeerde kenniswerkers op sleutelposities. Het Akkoord zal onderzoek naar trends en ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt analyseren om antwoord te krijgen op de vraag waarom hogeropgeleiden moeilijk zijn aan te trekken en te behouden. Op basis van deze analyse inclusief aanbevelingen, ontwikkelen de Akkoordpartners stimulerende activiteiten die het aantrekken en vasthouden van kenniswerkers kunnen bevorderen. Feiten en cijfers gemeente Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen en Universitair Medisch Centrum Groningen

Groningen Forum

Het Groninger Forum kan een belangrijke etalagefunctie vervullen door kennisgerelateerde onderwerpen die zich lenen voor fysieke presentaties of projecten aan een breed publiek te presenteren.

Feiten en cijfers

Gemeente Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen en Universitair Medisch Centrum Groningen

Gemeente Groningen	2008	2005
Inwoners	184.400	180.900
Arbeidsplaatsen	132.400	124.200
Beroepsbevolking	91.300	85.000
Werkloosheid (in aantal NWW'ers)	8.430	12.400
% beroepsbevolking met een HBO of WO-opleiding	49,7%	38,6%
Werkgelegenheid ICT/Life sciences/ Energie/Milieu	23.800	21.700
Totale werkgelegenh. RUG/Hanzehogeschool /UMCG	14.000	12.500
Aantal bezoekers binnenstad	30 mln	31 mln
Aantal bezoekers van buiten Groningen	49%	43%
Gemiddelde bestedingen per bezoeker	€ 32	€ 27
Totale omzet binnenstad	€ 960 mln.	€ 837 mln
Aantal bedrijfsvestigingen	11.750	9.500
Aantal startende bedrijven	1.700	1.400
Bezoekers aan internationale, meerdaagse congressen	52.900	51.340

*Groeï werkgelegenheid 2007/2008 3,4 %.

Werkgelegenheid groeide tussen 2007 en 2008 sneller dan landelijk.

Vanwege recessie is prognose voor 2010: 129.000.

Rijksuniversiteit Groningen	2008	2005
Omzet	€ 538 mln.	€ 489 mln
Contractonderzoek	€ 455,8	€ 65 mln
Contractonderwijs	€ 59,3 mln	€ 19 mln
Personeel	3.419 fte*	4.355 fte*
Aantal studenten (incl. UMCG)	25.000	21.151
Aantal buitenlandse studenten	5.000	1.527
Aantal hoogleraren (incl. UMCG)	365 fte	258 fte
Aantal Bachelor diploma's (incl. UMCG)	3.089	nvt
Aantal Master diploma's (incl. UMCG)	2.446	nvt
Aantal dissertaties (incl. UMCG)	306	238
Aantal internationale programma's (incl. UMCG)	70	35

* Wegens de vorming van het UMCG is een deel van het personeel van de Rijksuniversiteit (800 fte) in dienst getreden van het UMCG.

Hanzehogeschool Groningen	2008	2005
Omzet	€ 200 mln	€ 140 mln
Contractonderwijs en onderzoek	€ 11 mln	€ 9 mln
Personeel	2.700 fte	2.000 fte
Aantal studenten	24.000	20.000
Aantal buitenlandse studenten	1.700	1.700
Aantal lectoren	30	14
Aantal Bachelor programma's	77	70
Aantal Master programma's	12	10
Aantal internationale programma's	15	14

Universitair Medisch Centrum Groningen	2008	2005
Budget	€ 808,2 mln	€ 558,1 mln*
Contractonderzoek	€ 37,2 mln	€ 23,4 mln
Personeel	7.900 fte	6.150 fte
Aantal medewerkers	10.300	8.968
Aantal hoogleraren	184	134
Aantal dissertaties bij de Medische Faculteit	112	95

* Exclusief Medische Faculteit

www.cityoftalent.nl

